

LIETO KASKALA YLI-PORO

Rautakautisen löytöpaikan koekaivaus

Helena Honka-Hallila 1981

Esitelmä. teko 43/7.9.1981

Kaivauskertomus Liedon Kaskalan Yli-Poron maalla 14.7.1981 - 17.7.1981 välisenä aikana suoritetuista koekaivauksista. Kaivauksia johti HUK Helena Honka-Hallila ja teknisinä apulaisina olivat arkeologian opiskelijat Hilikka Oksala, Riitta Fischer ja Jukka Sipilä. Kaivajina oli koululaisia ja kaivaukset rahoitti Liedon kunta. Kaivauspaikka: pk. 1044 10 (painettu 1968), x = 6713 72, y = 580 04, z = n. 30, Yli-Poro, (Kaskala 2²⁴), om. Mäkinen.

Yli-Poron talo sijaitsee n. 600 m Aurajoesta itään, peltojen ympäröimällä Kaskalan kylänmaella, jossa Kaskalan talot, Yli-Poro, Ali-Poro, Peura ja Isotalo ovat tiheänä rykelmänä. Kylänmäen länsipuolella avautuu laaja peltoaukea ja itäpuolella on ensin peltoja ja metsäsaarekkeita, joiden takaa alkaa havumetsä. Kaskalan kylänmäen täyttävät Kaskalan talojen rakennukset ja pihamaat. (kuva 1-2,5-6)

Koekaivauksiin Yli-Poron pihamaalla ryhdyttiin, koska talon pihasta oli koekuopasta löydetty keramiikkaa (TYA 189:36) ja kuonaa (TYA 189:37) ja talon isäntä oli löytänyt viereiseltä pellolta keramiikkaa. Talon isäntä kertoi lisäksi, että talon päärakennuksen alta oli kellaria tehtäessä löydetty ruostuneita ja vääntyneitä rautaesineitä, joita ei oltu säilytetty.

Koekaivauksissa käytettiin korkeuspisteenä talon pääsisäänkäynnin ylintä rappua. Yli-Poron pihamaalle ja sen länsipuolella olevalle pellolle tehtiin viisi koeruutua A - E, jotka olivat kooltaan 2 m x 2 m.

Koeruutu A avattiin talon länsipuolella olevalle pellolle, josta oli löydetty keramiikkaa. Koeruudussa tuli heti pinnassa savimaa vastaan. Löytöinä saatiin koristelematonta keramiikkaa (TYA 189:25) ja kuonaa (TYA 189:26). Lisäksi ruudusta löytyi tiiltä, poltettua savea, lasia, fajanssia, naulan katkelmia ja luuta, joita ei otettu talteen. (kuva 7)

Koeruutu B avattiin päärakennuksen länsipäätyyn. Maa koeruudussa oli hiekan-, noen- ja tuhkansekaista, ja siinä oli runsaasti hiiltä, tiiltä, lasinpaloja, fajanssia ja nauvoja, joita ei otettu talteen. Löytöinä saatiin sulanutta lasia, jossa on patinaa (189:27) ja kuonaa (189:28). Koeruudussa B tuli pohjalla kallio vastaan. (kuva 8)

Koeruutu C avattiin päärakennuksen pohjaoispuolelle, päärapun länsipuolelle. Koeruudussa maa oli hyvin tummaa ja noensekaista, siinä oli tiiltä, poltettua savea, fajanssia, lasia, luuta ja rautaesineiden (uusien) kappaleita, joita ei otettu talteen. Koeruudusta C saatiin löytöinä keramiikkaa (TYA 189:1,2,4), lasia, jossa on patinaa (TYA 189:29) ja pii-iskos (TYA 189:30). Tässäkin koeruudussa tuli pohjalla kallio vastaan. (kuva 9)

Talon länsipuolella olevan pellon yläkulmaan pihamaan puolelle avattiin koeruutu D. Maa koeruudussa oli tummaa multamaata, siitä tuli esiin tiiltä, poltettua savea, fajanssia, raudankappaleita ja hiiltä, joita ei otettu talteen. Koeruudusta D saatiin löytöinä keramiikkaa (TYA 189:5-8, 11-13, 15, 17-20, 22-23, 31), rautavannasta (TYA 189:16) pronssilankaa (TYA 189:21), pii-iskos (TYA 189:24), lasia, jossa on patinaa (TYA 189:33). Koeruudussa D tuli pohjalla vastaan osaksi kallio, osaksi puhdas savi. (kuva 10)

Koeruutu E avattiin pihamaan pohjoispuolelle, pellon takana olevalle niitylle. Maa koeruudussa E oli tummaa multamaata, josta löydettyjä lasin kappaleita, tiiltä, metallinkappaleita ja luuta, ei otettu talteen. Löytöinä saatiin keramiikkaa (TYA 189:9-10, 14, 35) ja lasia, jossa on patinaa (TYA 189:34). Koeruudussa E tuli pohjalla vastaan osaksi kallio, osaksi puhdas savi. (kuva 11)

Yli-Poron päärakennuksen länsipuolellaolevan pellon eteläreunalla, Yli-Poron ja Peuran maiden rajalla, Yli-Poron puolella on pieni kivikkoinen peltosaareke, jossa muistitiedon mukaan on joskus ollut tuulimylly. Saarekkeen länsipäässä on matala uhrikivi, jossa on kolme kuoppaa. Kuopista ylin on 9 cm x 10 cm ja sen syvyys on 3 cm, keskimäinen on 8 cm x 9 cm, syvyys 2,5 cm, ja alin 8 cm x 9 cm, syvyys 2 cm.

Maa uhrikiven ympärillä on savimaata. (uhrikivi: pk. 1044 10, (painettu 1968), x = 6713 63, y = 579 92, z = n. 25) (kuva 3-4).

Koekaivausten tulosten ja uhrikiven perusteella on Kaskalan kylän paikalla ollut asutusta jo rautakaudella, ilmeisesti rautakauden lopulla.

Turussa 17. päivänä elokuuta 1981.

Helena Honka-Hallila
Helena Honka-Hallila

Kaivauskertomuksen liitteet:

2 karttaa: yleiskartta ja kaivauskartta

11 valokuvaa (L 4179 - 4189)

Kaivauslöydöt TYA 189:1 - 41.

7. Kaskalan kylää, keskellä Yli-Poron rakennukset
uhrikiveltä kuvattuna (SW-suunnasta).

L 4183

2. Yli-Poron pihaa N-suunnasta. Lipputangon
oikealla puolella koeruutu C. Päärakennuksen
oikeassa päädyssä koeruutu B.

L 4187

3. Uhrikivi, jossa 3 kuoppaa. Kivi on Yli-Poron
pellon reunassa n. 300 m talosta lounaaseen.
Kivi kuvattu E-suunnasta.

L 4181

4 Uhrikivessä olevat kuopat kuvattuna
N-suunnasta.

L 4182

L 4186

5. Yli-Poron pihaa talon edestä kuvattuna (S-suunnasta). Kuvan keskellä koeruutu E.

L 4180

6. Yli-Poron pihaa ja peltoa parvensillalta (NE-suunnasta). Kaivajat koeruudussa A. Kuvan oikeassa alareunassa, pellon reunassa koeruutu D:n paikka.

7. Koeruutu A, I kerros, W-suunnasta.

L 4179

8. Koeruutu B pohjaankaivettuna, E-suunnasta.

L 4184

9. Koeruutu C pohjaankaivettuna, S-suunnasta.

L 4185

10. Koeruutu D pohjaankaivettuna, E-suunnasta.

L 4189

17. Koeruutu E pohjaankaivettuna, W-suunnasta.

L 4188